

MART AYI MECLİS TOPLANTISI - 30.03.2022 -

**Sayın Başkan,
Değerli Meclis Üyeleri,
Antalya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu ve kendi adıma hepinizi saygıyla selamlıyorum.**

Değerli Meclis Üyeleri,

Şubat ayı sonundan itibaren bütün dünya gibi hepimizin birinci gündem maddesi Rusya – Ukrayna savaşı oldu. Gelişmeler bize göstermekteki, bu savaş ve etkileri öyle sanıldığı gibi aylarla değil yıllarla ölçülen bir vade boyunca gündemimizde olacak. Bir taraftan hiçbir ölçü ile açıklanamayacak insani ve çevresel kayıplar hepimizi derinden üzerken diğer taraftan bütün dünya ile birlikte bizleri de zorlayan ekonomik kayıplar endişeye sevk etmektedir. Rusya ve Ukrayna'nın yaptığı ihracat, dünyada ticareti yapılan toplam kalorinin yaklaşık yüzde 12'sini teşkil etmektedir. Bu iki ülke, tahıl ve yağlı tohum alanında ilk beş küresel ihracatçı arasında bulunmaktadır. Diğer taraftan dünya azotlu ve potasyumlu gübre ihtiyacının %17'sini de Rusya karşılamaktadır. Dolayısıyla başta gıda ve gübre olmak üzere enerji konusunu da dikkate alarak Rusya yaptırımları değerlendirilmelidir. Unutmayalım ki tahıl ve yağlı tohumlarda ülkemiz ithalatının %80'nini bu iki ülkeden yapmaktayız. Antalya tarımsal ihracatının ve turizm pazarının vazgeçilmez iki ülkesidir Rusya ve Ukrayna. Üstelik her iki ülke halkıyla da derinlikli ekonomik ve dostane ilişkilerimiz vardır. Zaten bu ilişkilerimiz ve doğru tarafsızlık politikalarımız sonucunda her iki ülkenin de güvendiği nadir ülke konumundayız. O sayededir ki her iki ülke dün İstanbul'da en ciddi barış görüşmelerini yaptı. Bu özelliğimizi hem kısa vadede savaşın bitirilmesi hem de uzun vadede ilişkilerimizi daha derinlikli hale getirmemiz için korumalıyız. Hatırlayacağınız gibi kentimiz ev sahipliğinde düzenlenen Antalya Diplomasi Forumu'nda (ADF) her iki ülkenin dışişleri bakanlarının görüşmesi de özlenen barışa olumlu katkı yapmıştı. Barış sürecine verdiği objektif katkıları dolayısıyla başta Cumhurbaşkanımız olmak üzere Dışişleri Bakanımız Sayın Mevlüt Çavuşoğlu ve emeği geçenlere teşekkür ediyoruz. Kentimize kazandırdığı Antalya Diplomasi Forumu için Sayın Bakanımıza ayrıca teşekkür ediyoruz.

Değerli Arkadaşlar,

Ülke ve kent olarak yakından takip ettiğimiz Rusya-Ukrayna savaşının tarım ve turizm başta olmak üzere ekonomimize olumsuz etkilerini değerlendirmeye ve sorunlarla ilgili çözüm önerilerimizi belirlemeye vakit geçirmeden başladık. Savaştan zarar gören üretici ve ihracatçılarımızla toplantılar yaptık. Yaşadıkları olumsuzlukları ve potansiyel kayıpları değerlendirdik. Üretilen çözüm önerilerini ve talepleri ise rapor haline getirdik. Tüm karar vericilerimiz, milletvekillerimiz ve idarecilerimizle de paylaştık. Bu savaş, başta kentimiz olmak üzere ülkemiz yaş meyve sebze ve süs bitkileri ihracatını tam bir darboğaza ve belirsizliğe sokmuştur. Yaşananlar değerlendirildiğinde Ukrayna ve Rusya pazarlarının kentimiz ana sektörlerini yıllarca derinden olumsuz etkileme riskine sahip olduğu görülmelidir. Bu riskleri, gerçekleşen ve gerçekleşme yolunda ilerleyen olarak ikiye ayırırsak öncelikle son üç aydaki sevkîyatların ödemelerinin alınamaması gerçekleşmiş risk olarak karşımızda durmaktadır. Bu pazarlara yönelik planlanmış üretimler, halen hasadı devam eden ürünlerdir. Bu ürünler planlanan ölçüde ihraç edilemezse üreticiler hayati bir gelir kaynağından mahrum kalacaklardır. Gerçekleşme yolunda ilerleyen bir risk olarak karşımızda bulunmaktadır. Hazırlayıp ilgililerle paylaştığımız raporun bir özetini sizler için özetleyecek olursam;

- Yaş meyve sebze ihracatında toplam 80 milyon dolar, süs bitkilerinde ise 1 milyon dolar tahsil edilemeyen alacağımız bulunuyor.
- Önümüzdeki dönem için ise yaş meyve ve sebze ihracatında 150 milyon dolar, süs bitkileri ihracatında ise 2 milyon dolarlık risk bulunuyor.
- Para transfer kanalı SWIFT'in kapalı olması ve Rusya'da yaşanan olağanüstü devalüasyon gibi nedenler ise alacaklarımızı riske atmaya devam ediyor.

Hükümetimizden temel talebimiz; mevcut sorunların çözümü ve ihracatçının varlığını sürdürmesi bakımından ilk ve acil olarak birikmiş alacak tutarı karşılığında, teminat mektupsuz ve faizsiz en az 2 yıl ödemesiz 2 yıl vadeli kredi verilmesidir.

- Vadesi gelen kredilerin ötelenmesi,
- Hızlı, sade ve etkili bir prosedürle alternatif yeni pazarlar araştırma desteği sunulması
- Ruble ve Türk lirası ile ticarete alternatif ödeme yöntemlerinin geliştirilmesi ile
- Lojistikte karşılaşılan sorunlara ilişkin çözüm önerilerimiz ise diğer acil taleplerimizdir.

Karar vericilerimizle yapmış olduğumuz görüşmelerde; ödeme sistemi ile karşı tarafta bazı limanların faaliyete geçmesi için çalışıldığı ifade edilmiştir. Ancak raporda da belirttiğimiz alacakların; üreticisinden tüccarına, ihracatçısından tedarikçisine kadar hiç kimseyi daha fazla olumsuz etkilememesi için ivedilikle ödenmesi şarttır. Bu konuda güzel haberler duymaya acilen ihtiyacımız vardır. Temennimiz kurbağanın gözü çatlamadan dereye su gelmesidir.

Değerli Üyeler,

28 Şubat'ta geçen yılın milli gelir büyüme rakamları açıklandı. Ekonomimiz reel olarak %11 büyüdü. Enflasyonu dikkate aldığımızda ekonomimiz 2021 yılında cari olarak %50'ye yakın büyümüş demektir. Böyle rekor bir ekonomik büyümeye karşılık tarım sektörümüz reel olarak %-2.2 gibi 2016 yılından bu yana en kötü küçülmesini yaşamıştır. Böyle bir durumla ilk kez karşılaşmaktayız. Yani rekor büyüyen bir ekonomide tarımın rekor civarında küçülmesi, mutlaka gündem olması gereken bir konudur diye düşünmekteyim. Kentimiz tarımı 2010 yılında 4.2 milyar dolar katma değer yaratmışken son açıklanan veriyle 2 milyar dolar civarına gerilemiştir. Üstelik daha fazla üretim miktarı sağlamışken yaşanan bu zayıflama, ilerisi için ciddi yapısal bir tehlike oluşturmaktadır. Hepimizin bu tehlikeyi gündeminde tutması ve istikrarlı büyüyen bir tarım sektörüne nasıl kavuşuruz diye katılımcı bir anlayışla tartışmamız lazım diye düşünmekteyim.

Aralık ayında kentimizin 2021 yılı büyüme rakamı açıklanacak. Fakat öncü göstergelerle eğilim bilgileriyle kentimiz büyümesiyle ilgili tahminde bulunabiliriz. Bu analizleri yaptığımızda ve ülke ortalaması kadar büyüdüğümüz varsayımı ile kentimiz; 2021 yılında, 2019 yılının hala %20 gerisinde kalmıştır. Yani iki yıldır 2019 yılı büyüklüğüne ulaşamadığımızı görmekteyiz. Tarım sektörümüzde ise 2019 yılının %10 gerisinde bulunmaktayız. Kentimiz tarım sektörünün ülke tarımından daha büyük bir darboğazda olmasının en önemli nedeni, yapısal özelliklerimizin ülkemiz ortalamasından farklı bulunmasındandır. Örneğin ülkemiz bitkisel üretim değerinin %6.6'sını üreterek birinci sırasında yer almamıza rağmen destekleme ödemelerinde yüzde yarımından daha az pay alabilmektedir. Çünkü ortalamaya uygun destekler, bizim gibi özellikli tarım yapan kesimlere

uygun değildir ve üreticimiz bunlara erişememektedir. 2021 yılında 25 milyon TL gibi düşük bir destekleme ödemesi yapılmıştır.

Değerli Arkadaşlar,

Kentimiz tarımının diğer bazı ayırıcı özelliklerini paylaşmam gerekirse;

- Kentimiz tarım sektörü, kayıtlı istihdamda Türkiye birincisidir. Bu da kayıtlı istihdam maliyetlerini ortalamasının üzerinde artırmaktadır. Kırdan kente göç ise istihdam eksikliği yaratmaktadır. Ayrıca teknisyen ve operatör gibi ara eleman eksikliği de söz konusudur.
- Kentimiz tarım sektörü, girdi maliyetleri artışında ülkemiz ortalamasının çok üzerinde bir baskıyla karşı karşıyadır. Çünkü girdilerde dışa bağımlılığımız ortalamasının üzerindedir.
- Kentimiz tarım sektörü, kredi yükünde de Türkiye birincisidir. Çünkü bir taraftan üretim değeriyle tamamen uyumsuz ve düşük bir destekleme almakta diğer taraftan da öz sermaye yoksunu bir durumdadır.
- Kentimiz tarım sektörü, ülkemiz ortalamasının çok altında ölçeklerle üretim yapmaktadır. Çünkü tarım topraklarımız nispi olarak azdır ve değerlidir. Tarımsal faaliyet yapmak ciddi maliyet getirmekte, reel kazançlar çok düşük seyretmekte ve alternatif değerlendirmeler daha cazip durmaktadır.

Burada ifade ettiğim sorunlarımız, temel sorunların bir kısmıdır. Çok daha fazlası ile hepimiz zaten uğraşıyoruz. Bu ve benzeri sorunlarla ilgili çözüm önerilerimizi ve taleplerimizi ayrı raporlar halinde ilgili mercilere iletip sonuçları takip ediyoruz. Bunlardan bir kısmı ülke ortalamasına yönelik tedbirlerle karşılanıyor. Taşındığımız yükün ortalama üstü olduğunu rakamlarla göstererek kentimiz tarımına özgü talepleri dile getirmeye devam edeceğiz. Bu arada belirtmeliyim ki iki gün önce hepimizi doğrudan ilgilendiren KDV indirimleriyle ilgili kararlar isabetli olmuştur. Hem verginin sadeleşmesi bakımından hem birikmiş KDV yüklerinin hafifletilmesi bakımından hem de fiyatlar üzerindeki baskının azaltılması bakımından umarız ki olumlu etkiler yaratacaktır.

Faaliyetlerden izlediğiniz gibi bu ay sizlerin, üyelerimizin ve paydaşlarımızın katılımıyla;

- Antalya Tarımında İklim Değişikliği, Kuraklık ve Su Sorunu Paneli,
 - Tarım Topraklarının Sürdürülebilir Kullanımı E-Çalıştay ve
 - İnteraktif Avokado E-Çalıştay
- düzenledik.

Ulusal ve uluslararası alanda takip edilen faaliyetlerimizin sonuçlarıyla ilgili sizleri özetle bilgilendirmek isterim. Antalya Tarımında İklim Değişikliği, Kuraklık ve Su Sorunu Panelimizde;

- Ülkemiz ve kentimiz su yönetiminin planlanması, iklim değişikliğine uygun olarak organize edilmesi ve değişen koşullara uyumlu bir biçimde uygulanması,

Tarım Topraklarının Sürdürülebilir Kullanımı E-Çalıştayımızda;

- Sürdürülebilir toprak ve arazi yönetimi için var olan mevzuatların günümüz koşullarına uyumlu hale getirilmesi,

- Ekosistem tabanlı, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı çerçevesinde, “Ulusal Toprak Programı”nın ortaya konulması ve uygulanması,

İnteraktif Avokado E-Çalıştayımızda;

- Ülkemizin Avrupa ve Orta Doğu pazarına yakın olması nedeniyle arzımızı artırmamıza bağlı olarak ihracat şansımızın artacağı,
- Avrupa Birliği'nin ithal ettiği ürünlerde karbon ayak izinin düşürülmesi politikasına göre ihracatta daha avantajlı konuma geleceğimiz ile
- Yeni bahçe tesislerinde ekolojiye ve yurtdışı pazar tercihlerine uygun çeşit seçimi, sertifikalı fidan kullanımı ve klonal anaç üretimine hızlı geçişin önemi,

konuları öne çıkmıştır. Faaliyetlerimizde gündeme gelen tüm sorunları, çözüm önerilerini ve talepleri muz ve çilek çalıştaylarımızda olduğu gibi kitap, e-kitap ya da bildirge halinde ilgilileri paylaşıyor ve kamuoyunun dikkatine sunuyoruz.

Değerli Arkadaşlar,

Yaş Sebze Meyve ile Kesme Çiçek ihracatının geliştirilmesi URGE projelerimiz Ticaret Bakanlığı'nca uygun bulunmuş ve destek kapsamına alınmıştır. Böylece üyelerimizin projelerimiz kapsamında ihracatlarının gelişmesi ve kurumsal kapasitelerinin artırılması için çalışacağız.

Yaş Sebze Meyve UR-GE projemizin ihtiyaç analizi saha çalışmaları devam etmektedir. Kesme Çiçek URGE projemiz ise ihtiyaç analizi başlangıç aşamasındadır. Her iki projemizde 3 yıl devam edecek olup; sektörlerimize özgü pek çok eğitim, danışmanlık, yurtdışı pazarlama heyeti ve yurtdışından alım heyetlerinin gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

Değerli Meclis Üyeleri,

Bu aybaşında gündeme gelen zeytinlikler ve sit alanlarıyla ilgili düzenlemeler çevre ve tarım alanlarına vereceği zararlar nedeniyle sektörümüz tarafından kaygıyla karşılanmıştır. Beklentimiz bu kaygıları ortadan kaldıracı politikaların üretilmesi ve uygulanmaya konmasıdır.

Yaklaşan ramazan ayının ülkemize ve insanlığa sağlık, mutluluk ve huzur getirmesini diliyorum.

Saygılarımla,

ALİ ÇANDIR

Yönetim Kurulu Başkanı